

Viite

Asia

Venäjän maatalousmetsät

Asiasanat VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS, MAATALOUS

Hoitaa UM ITÄ-22

Hoitaa UE MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-20; ITÄ-21; ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-03

BER; PIE

KTM; MET; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY;

MMM; MMM/MEO; MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; YM; YM/ALO; YM/KVY

Venäjän koko metsävarannosta 42 milj. hehtaaria eli vajaa 4 % on maatalousministeriön hallinnassa. Joillakin Luoteis- ja Keski - Venäjän alueilla maatalousmetsien [selskie lesa] osuus ja merkitys on suuri. Nämä metsät olivat Neuvostoliiton aikana kolhoosien ja muiden maatalousorganisaatioiden käytössä maksutta. Tämä käytäntö jatkuu ja oikeus koskee myös maatalouden osakeyhtiöitä.

Hyvin saavutettavissa olevien maatalousmetsien hakkuumahdollisuuksista käytetään nykyisin vain kolmasosa. Hallintojärjestelmä on epärationaalinen. Varsinkin niillä alueilla, missä maatalousmetsiä on paljon, toimii rinnakkain samojen säädösten alaisena kaksi erillistä metsähallinnon organisaatiota.

Venäjän koko metsävarannosta 42 milj. hehtaaria eli vajaa 4 % on maatalousministeriön hallinnassa. Maatalousmetsät [selskie lesa] olivat Neuvostoliiton aikana kolhoosien ja muiden maatalousorganisaatioiden käytössä maksutta. Euroopan puolella näitä metsiä on 25 milj. ha ja niiden osuus metsävarannosta on 11 %. Joillakin alueilla maatalousmetsien osuus on huomattavan suuri: Tver 48 %, Pihkova 41 %, Novgorod 30 %, Vologda 24 %, Kostroma 23 %, Leningrad 17 % ja Arkangeli 6 %. Muista Luoteis-Venäjän alueista poiketen Karjalassa maatalousmetsillä ei ole merkitystä. Maatalousmetsien merkitystä lisää niiden yleensä hyvä sijainti ja saavutettavuus.

Maatalousmetsät ovat osa valtion omistamaa metsävarantoa ja niiden hallinnosta vastaa maatalousministeriö, jossa on metsätalouden hallintoyksikkö [upravlenie lesnogo hozjaistva]. Sen alaisia ovat subjekteissa maatalousmetsien hallinnot, jotka ohjaavat maatalousmetsien leshoosien toimintaa. Näin maatalousmetsiä varten on samanlainen kolmiportainen metsähallinto kuin luonnonvaraministeriön alaisille metsille. Nämä hallinnot ovat toisistaan erillisiä ja niillä on molemmilla aivan samanlainen tehtävä omilla alueillaan valtion metsävarannon hoitajana. Maatalousmetsissä ovat voimassa samat normit kuin luonnonvaraministeriön alaisissa metsissä.

Tapasin 19.02 maatalousministeriön metsähallinnon päällikön **I. Plijevin**. Hänen johtamassaan yksikössä on 20 asiantuntijaa. Seuraavassa on Plijevin näkemyksiä maatalousmetsistä ja niiden hallinnosta:

Maatalousmetsien kuuluvat suurelta osin suojametsien pääryhmään. Niiden päätarkoitus on tukea maataloutta metsien positiivisten ympäristövaikutusten ja ilmaisen puun saannin kautta. Niitä ei vuokrata eikä niistä myydä puuta huutokaupalla. Maatalousmetsien käyttö on maksutonta metsävarannon käyttöä, jonka prosessin metsälaki määrittelee samantapaiseksi kuin maksullisessa käytössä. Maksuttomaan metsän käyttöön on oikeus kaikilla maataloutta harjoittavilla organisaatioilla myös osakeyhtiöillä. Myös elintarviketeollisuutta harjoittavalla yrityksellä on oikeus puun saantiin, jos yritys harjoittaa myös maataloutta.

Nykyinen maatalousmetsien vuotuinen hakkuumäärä on yhteensä 15 milj. m³, mikä on noin kolmasosa hakkuusuunnitteesta. Neuvostoliiton aikana maatalousmetsistä hakattiin jopa noin 35 milj. m³ vuodessa. Maatalousministeriön alaisina toimi kymmeniä lespromhooseja, jotka harjoittivat myös sahausta. Lespromhoosien toiminta on lakannut ja nyt puunkorjuutyön toteuttavat maatalousorganisaatiot itse.

Plijev toivoi metsälain uudistuksen antavan mahdollisuuksia aktiivisempaan toimintaan, johon kuuluisi myös liiketoiminta. Hän ei kannattanut maatalousmetsien yksityistämistä tulevaisuudessa. Maatalousministeri **A. Gordejevin** viime vuonna esittämä ajatus siitä, että kaikkien metsien hallinto keskitettäisiin maatalousministeriöön, on edelleen mukana keskusteluissa yhtenä vaihtoehtona. Plijevin mukaan tässä vaihtoehdossa luonnonvaraministeriö toimisi viranomaisena ja maatalousministeriö johtaisi valtion metsätalouden harjoittamista.

Etelä-Venäjälle on perustettu 1950-luvulta lähtien laajoja maatalouden suojametsiä. Ne ovat kokonaissuunnitelman mukaan istutettuja kymmenien metrien levyisiä kaistoja. Niitä on yhteensä tuhansia kilometrejä. Perustaminen ja hoito on erilaista kuin normaali metsänhoito. Tätä työtä varten on olemassa erikoistuneita luonnonvaraministeriön alaisia leschooseja. Maatalousministeriö rahoittaa ja tilaa niiltä suojaistutuksiin kuuluvat työt. Toiminta on 1990-luvulla voimakkaasti supistunut. Federaation maan viljavuuden parantamisen tavoiteohjelman puitteissa istutuksia on tarkoitus lisätä.

Plijev kertoi, että myös suomalaiset yhtiöt ovat olleet yhteydessä maatalousmetsien aluehallintoon. Maatalousministeriön metsähallinnolla ei ole ollut juuri lainkaan yhteyksiä Suomeen ja Plijev ei ole käynyt Suomessa.

Arviointia

Maatalousmetsät ovat varsinkin Luoteis- ja Keski-Venäjällä merkittävä tällä hetkellä vajaasti käytetty metsäresurssi. Hallintojärjestelmä on epärationaalinen. Varsinkin niillä alueilla, missä maatalousmetsiä on paljon, toimii rinnakkain samojen säädösten alaisena kaksi erillistä metsähallinnon organisaatiota.

Virallinen luku maatalousorganisaatioiden käyttöön hakatusta puumäärästä, 15 milj. m³ vuodessa, tuntuu suurelta. Se on vajaa 20 % Venäjän metsäteollisuuden puun käytöstä. Tällaisen puumäärän korjuu maatalouden sivutyönä on merkittävä työsuoritus. Näistä metsistä ohjautuu puuta varmasti myös yleisille puumarkkinoille. Plijev vastasi kysymykseen luvattomista hakkuista vain toteamuksella, että niitä saattaa esiintyä kaikkialla. Kolhoosisysteemiin kuuluneen ilmaisen metsänkäytön oikeuden säilyminen markkinatalousympäristössä on erikoinen käytäntö. Yksityisten fermereiden kohdalla oikeus voi olla perusteltu, mutta tuskin maatalouden osakeyhtiöt tarvitsevat tällaista tukea. Järjestelmän toteuttaminen sääntöjen mukaan on varmasti vaikea tehtävä. Monet asiantuntijat ovat esittäneet, että metsälain tarkistuksessa tulisi poistaa ilmaisen puun saannin oikeus.

Koko metsähallinnon keskittäminen maatalousministeriöön ei ole todennäköinen vaihtoehto. On esitetty myös, että maatalousmetsät tulisi yhdistää luonnonvaraministeriön metsähallintoon. Keskushallinnon uudistamissuunnitelmissa maatalousministeriö kuuluu niiden ministeriöiden joukkoon, joiden toiminta aiotaan perusteellisesti uudistaa.

LIITTEET -